

En liten vana vid ytterdörren

Berättelse

Om du blir hembjuden till någon i Sverige kommer du ofta att märka en liten vana redan i dörren: skorna åker av. I många svenska hem tar man av sig skorna direkt innanför ytterdörren och ställer dem i hallen. Sedan rör man sig i resten av hemmet i strumporna, och många har dessutom ett par tofflor som de tar på sig inne.

Det är viktigt att förstå att det här inte är någon lag eller officiell regel. Ingen kan straffa dig för att du har skorna på dig. Det handlar i stället om en oskriven social vana, något som många gör utan att tänka på det.

Bakgrunden är till stor del praktisk, och den hänger ihop med klimatet. I Sverige är vädret kallt och blött under en stor del av året. Ute samlas snö, slask, vatten, grus och lera, och allt detta fastnar lätt under skosulorna. Om man går in med skorna på sprids smutsen runt i hemmet, och golvet blir både vått och smutsigt. Genom att lämna skorna i hallen håller man golvet rent, torrt och trevligt att gå på.

Hur du gör som gäst beror lite på situationen. Det vanligaste är att du själv tar av dig skorna när du kommer in. Är du osäker kan du alltid fråga värden, till exempel: "Vill du att jag tar av mig skorna?" Då visar du hänsyn, och du slipper känna dig osäker.

Samtidigt är det viktigt att veta att detta varierar mellan olika hem. I en del hem tar alla alltid av sig skorna, medan det i andra hem spelar mindre roll. Vid fester och finare tillfällen händer det att gäster tar med sig ett par finskor i en påse och byter till dem inomhus, så att de både slipper bli smutsiga och kan vara fint klädda från topp till tå.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
hembjuden	inbjuden hem till någon
ytteddörr	dörren som leder ut från bostaden
hall	rummet närmast ytterdörren, där man tar av ytterkläder
oskriven	inte nedskriven, men ändå känd av många
straffa	ge någon ett straff för att hen gjort fel
slask	blöt, halvsmält snö på marken
skosula	den nedre delen av skon som man går på
hänsyn	att tänka på andra och anpassa sig
värd	personen som bjudit hem dig
variera	vara olika på olika ställen eller vid olika tillfällen

Läsförståelsefrågor

---

1. Vad är det vanligaste man gör med skorna i många svenska hem?
  1. Man lämnar dem precis vid entrén och går sedan vidare i bara strumplästen.
  2. Man tar med dem in i alla rum.
  3. Man lämnar dem utanför dörren på trappan.
2. Varför säger texten att det inte är någon lag?
  1. Eftersom polisen kontrollerar skorna.
  2. Eftersom ingen blir straffad och det bara är en vana som många följer.
  3. Eftersom det är förbjudet att ha tofflor.
3. Vilket är huvudskälet i texten till att man tar av sig skorna?
  1. Det är fint att gå i strumpor.
  2. Vädret är ofta kallt och blött, så skorna drar in smuts och väta.
  3. Skorna håller längre om man inte använder dem.
4. Vad kan du göra som gäst om du är osäker?
  1. Behålla skorna på och inte säga något.
  2. Fråga värden om du ska ta av dig skorna.
  3. Gå hem igen direkt.
5. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
  1. Vanan ser likadan ut i alla svenska hem.
  2. En del gäster tar med sig finskor och byter till dem på fester.
  3. Tofflor är vanligare i Sverige än i grannländerna.
6. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
  1. Klimatet är en viktig orsak till vanan.
  2. Man kan få böter om man har skorna på sig hemma hos någon.
  3. Många byter till tofflor när de är inne.
7. Texten kallar detta för en "oskriven social vana". Förklara med egna ord vad det betyder.
8. Varför är det smart att fråga värden i stället för att gissa? Svara med stöd i texten.

Facit

1. Man lämnar dem precis vid entrén och går sedan vidare i bara strumplästen.
1. Eftersom ingen blir straffad och det bara är en vana som många följer.
1. Vädret är ofta kallt och blött, så skorna drar in smuts och väta.
1. Fråga värden om du ska ta av dig skorna.
1. nej (texten säger att det varierar mellan hem) b) ja c) det står inte i texten
1. ja b) nej (det är ingen lag och man får inga böter) c) ja
- Exempel på svar: Det är en regel som ingen har skrivit ner, men som ändå många känner till och följer. Den finns inte i en lag, utan lever vidare som en vana.
- Exempel på svar: Eftersom vanan varierar mellan olika hem vet man inte säkert vad just den värden vill. Frågar man slipper man göra fel och visar samtidigt hänsyn.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Texten passar för att öva skillnaden mellan lag och oskriven vana, och för ord om bostad och hall. Den markerar medvetet variation ("i många hem", "varierar mellan olika hem") i stället för tvärsäkra påståenden om svenskar. Fråga 5 och 7 kräver inferens. Tema: sociala koder och hur klimatet påverkar vardagsvanor. Låt eleverna jämföra med egna länder och diskutera hur man artigt frågar.

Diskussionsfrågor

- Hur gör man med skorna inomhus där du kommer ifrån? Vad är likt och olik jämfört med Sverige?
- Texten säger att vanan hänger ihop med klimatet. Kan du komma på fler vardagsvanor som påverkas av väder och klimat?
- Är det lätt eller svårt att fråga en värd om sådana här saker? Hur kan man fråga på ett artigt sätt?
- **Skriv (4 meningar):** Beskriv en oskriven regel hemma hos dig eller i ditt hemland. Vad är regeln, och hur lär sig en gäst att följa den?

Källor och faktagranskning

- Forskning & Framsteg – När vi fick lära oss ta av oss skorna (om vanans framväxt på 1930-talet): <https://fof.se/artikel/2007/6/nar-vi-fick-lara-oss-ta-av-oss-skorna/>
- Institutet för språk och folkminnen (Isof) – Vad är en tradition?: <https://www.isof.se/folkminnen/kunskapsbanker-och-webbutställningar/lar-dig-mer-om-traditioner/vad-ar-en-tradition>
- Scandinavia Facts – Why Do Swedes Take Off Their Shoes? (om klimat, hygien och hemtrevnad): <https://scandinaviafacts.com/why-do-swedes-take-off-their-shoes/>
- The Newbie Guide to Sweden – Why do Swedes take off their shoes at the front door?: <https://www.thenewbieguide.se/why-do-swedes-take-off-their-shoes-at-the-front-door/>

Faktaundersökt i juni 2026. Nyckelfakta: I många svenska hem tar man av sig skorna direkt innanför ytterdörren, i hallen. Det är en oskriven social vana, inte en lag eller en regel. Bakgrunden är till stor del praktisk: snö, väta, slask, grus, vägsalt och lera under stora delar av året gör att man vill hålla golven rena och torra. Som gäst är det vanligt att ta av sig skorna eller att fråga värden, och många har strumpor eller tofflor inne. Vid fester och fina tillfällen tar vissa med sig ett par finskor att byta till inomhus. Historiskt växte vanan fram under framför allt 1930-40-talen, kopplad till modernare bostäder med hall/garderob och till tidens hygien- och folkhälsokampanjer (källa: Forskning & Framsteg). VIKTIGT/VARIATION: vanan varierar mellan hem och tillfällen. Texterna skriver därför genomgående "i många hem" och "det är vanligt", aldrig "svenskar gör alltid". Vanan är inte unik för Sverige – den finns även i andra länder, särskilt med kallt och blött klimat – och bör inte framställas som helt typiskt svensk.

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-25.